

kájának. A tanulás helyes módja az, hogy a tanuló átélje a tanítási óra lefolyását, amit megkönnyítenek az órán készített vázlatok és hozzáfűggesztett vezérszavak, a tankönyv szövege pedig pótlást, kiegészítést nyújt és a megszokott szakkifejezésekre ad támpontot. A helyes tanulásra a szaktanáron kívül az osztályfőnöknek kell többször rámutatnia, s az otthoni tanulásnak a következőképpen kell történnie: 1. a munkafüzetet áttanulmányozni, végig gondolni az iskolában történt munka lépéseit; 2. a tankönyv szövegét, anyagát összehasonlítani az iskolai munkával; 3. a munkafüzet gondolatmenetét elmondani a tankönyv szövegének kifejezéseivel; 4. az óra anyagának főbb pontjait elsorolni. A tankönyv a tanár egyéni hatását nem tudja pótolni. De erre nem is szabad törekednie. Ne tartalmazzon megoldatlan és meg nem válaszolt kérdéseket, meg nem oldott problémákat. Ezeknek helye van a tanításban, de nem a tankönyvben. Épígy rávezető fejtegetéseknek sincs helye a tankönyvben. Tehát lehetőleg rövid legyen, a lényeg kiemelésével. A feldolgozás mikéntje a tanár munkája, amely alsóbb fokon részletesebb, tagoltabb, a felsőbb fokon rendszeresebb és teljesebb. Ne legyen tehát vezerkönyv se.

— A folyóirat könyvismertetései közül H. Scharrelmann könyvének Jankovits Miklóstól írt méltatása érdemel különösebb figyelmet (Von der Lernschule über die Arbeitsschule zur Charakterschule). A szerző szembeállítja a tanuló-, a munka- és a jellemiskolát egymással. Eredmény: mindegyikből a jót és hasznosat át kell venni a legújabb felfogásnak hódoló nevelési és tanítási eljárásba.

A Nevelésügyi Szemle folyó évi 1. számában *Zibolen Endre a középiskolát szociális nevelésről* ír. Megállapításainak nagy része azonban minden más iskolára nézve is helytálló. A tanulót a közösség szolgálatára kell nevelni, Egyén és társadalom egymásra vannak utalva, tehát mindkettőnek kötelessége van egymással szemben. Ennek érdekében mindkettőre hatnia kell az iskolának, a nevelésnek. Az iskolának a társadalomra való hatása közvetett, a tanulóra közvetlen. A szociális nevelés az oktatástól nem választható el. Ismerje meg a tanuló a társadalom életét és formáló erőt. Ismerje fel, hogy mindenütt azonos erkölcsi törvények uralkodnak. Szokjon hozzá a tények helyes megítéléséhez és mások bajainak megértéséhez. Vegye tudomásul, hogy a vezető felelősséggel tartozik. Jusson el annak belátásáig, hogy a magánérdeket is akkor szolgáljuk legjobban, ha azt a közérdeknek rendeljük alá. Bele kell oltani a vágyat a tanulóba olyan társadalmi rend kialakulására, amely igazságos és egyensúlyt mutat. A vallás és történelem vezetnek a helyes útra. A szociális nevelés szempontjából nevelőtényezők a tanár személye, az osztály, az egész iskola és az iskola szociális intézményei. Legjobb nevelő itt is a példaadás.

Csapó Jenő ugyancsak a fenti cím alatt az 1937. év nyarán Párisban tartott világkongresszus erre vonatkozó megállapításait ismerteti. A közösségre nevelni kell. A szociális nevelés nem lehet külön tárgy. A nevelhetőség első feltétele a jókedv és egészség. Lehetőséget kell nyújtani, hogy a tanulók az osztályon belül kis társadalmat alakítsanak, társadalmasdit játszanak, legyen

az osztálynak önkormányzata. Még inkább nevelő terület kereshető a tanulók iskolántúli szabadidejében, a különböző ifjúsági körök és egyesületek formájában. Ezek legtökéletesebb alakja a cserkészet. A tagok sorába lépés minden egyesületnél legyen önkéntes, de bizonyos feltételekhez kötött. Sajnos, hogy így épen azok esnek ki, akiknek ezekre a nevelő tényezőkre leginkább szükségük volna.

Kendi Finály Gábor a magyar középiskolák adatait dolgozza fel statisztikában.

Pajor Elemér az egyenlet-felállítás lélektani nehézségeit és a segítség módjait vizsgálja. A matematikus a megoldás kérdésénél nem a számokat, hanem az azok mögött levő fogalmakat és fogalmi összefüggéseket keresi, azokat megfelelően összekapcsolja. Ez az első lépés, amelyeket a kezdő rendszerint elmulaszt. A feladat esetleg olyan összefüggések elé állítja a tanulót, amely előtte ismeretlen, vagy nem eléggé begyökerezett. Megfelelő az induktív eljárás: sok egyszerű, konkrét példából fokozatosan vezetni az elvonás és viszonykereséshez. Csak ezután jöhetnek a példatárak feladatai. Pedagógiailag értékesíthetőnek látja a találgatást is, amikor egy tetszőlegesen felvett számértékkel megpróbáljuk, megfelel-e a feladat feltételeinek, mert ezáltal kiderül a mennyiségek közötti összefüggés. Ezután pontokba foglalja azt az utat, amelyet a tanulónak a feladatok megoldásánál követnie kell. Magunk részéről soha nem adnánk a tanítás alatt ilyen szöveg nélküli, tisztán formális egyenletet: $4x - 3 = 17$; hanem a tankönyvek hasonló feladatait mindig, kezdetől fogva szövegesen adnánk: melyik az a szám, amelynek négyszereséből hármat levonva 17-et kapunk eredményül.

Wagner Ferenc tanulmánya bemutatja, miképpen igyekszik Csehszlovákia művelődéspolitikájával a magyar kisebbséget nemzeti öntudatától és történelmi értékeitől megfosztani.

A Jövő Utjain 1938. évi 1. számát Nemesné Müller Márta olvasóihoz intézett buzdító sorai nyitják meg, melynek gondolatait a párisi világkiállítás pedagógiai látóivalóihoz, az új nevelési gyűlések lefolyásához kapcsolja. Nagyon tanulságos *Nyireő Éva* tanulmánya a mai ifjúság olvasmányairól. A gyorsan, nehéz viszonyok között nevelkedő gyermek nem talál kielégítést a pedagógiailag korokra osztályozott ifjúsági irodalomban, nem talál feleletet problémáira, így a felnőttek könyveiben keresi azt. Kutatásokat végeztek fővárosi iskolákban, hogy az ifjúsági irodalom ismert korfelosztása mennyiben tolódik el, s mi az oka annak, hogy a mai ifjúság idegenkedéssel fogadja az ő részére készült irodalmat. Könyvekkel jól felszerelt iskolákban kiderült, hogy a 8 éves gyerek már nem tartja magához valónak a Dugó Dani és Mackó úr könyveket, 10 éves korára túl van Verne könyvsorozatán és Herczeg, Mikszáth, Gárdonyi könyvei (legkedveltebb az Egri csillagok) érdeklik. 14 éves koráig vagy elolvasta a 14—17 éveseknek szánt könyveket, vagy többé nem érdeklődik irántuk. Ezután már szabadon és vezetés nélkül nyúl a könyvekhez. Meglepően kevesen érdeklődnek természettudomány-tartalmú könyvek iránt. Nem a múlt, hanem a jelen dolgai érdeklik az életre készülő gyermekeket, ezért vallják útálatosnak a kötelező iskolai és házi ol-